

Проблемна лабораторія дистанційного навчання

[В. Кухаренко, професор кафедри технічної кріофізики]

#3-4 от 14.02.2006

Практичний досвід дистанційного навчання, що з 1999 року ведеться в Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут», показав, що ДО може забезпечити високу якість навчання, а також те, що в Україні є всі можливості для розвитку дистанційного освітнього ринку. Але його треба формувати, і ми активно цим займаємось. Ми можемо пишатися нашим університетом – українське дистанційне навчання народилося у НТУ «ХПІ» та поширюється в Україні.

А починалося все зі створення у 1997 році Проблемної лабораторії дистанційного навчання. Методичні нароби лабораторії були у 1998 та 1999 роках підтримані фондом «Відродження», що сприяло створенню дистанційних курсів «Практичний курс дистанційного навчання», «Ділова українська мова» та друку першого посібника «Дистанційне навчання». У теперішній час фахівці лабораторії проводять дистанційне навчання з різноманітних курсів для викладачів та широких верств населення. Через ці курси пройшли вже тисячі осіб з СНД, серед яких були люди з вадами зору, вчителі, викладачі вищих навчальних закладів, школярі та студенти, пенсіонери. Високу оцінку дистанційні курси та методика проведення дистанційного навчання отримали від громадської організації осіб з вадами зору «Вікно у Світ», яку очолює доктор технічних наук Г.О. Цейтлін.

Дистанційне навчання – це витратна технологія, тому головними завданнями лабораторії є розробка оптимальної (мінімізація витрат) методики створення дистанційних курсів та проведення дистанційного навчання. У цьому напрямку зроблено багато: написано понад 10 посібників, деякі з них мають гриф Міністерства освіти та науки, постійно удосконалюється програма курсу для викладачів-розробників з розробки дистанційного курсу. Ці курси постійно проводяться двічі на рік з 2002 року у методичному відділі нашого університету і зараз стали вже міжуніверситетськими. Їх закінчили викладачі не лише НТУ «ХПІ», а й більш як 10 інших вузів Харкова.

У теперішній час цей курс доопрацьований і використовується для очно-дистанційного навчання викладачів Криворізького технічного університету. Та в основному він призначався для проекту Темпус Тасіс «Програма підготовки державних службовців з Європейської інтеграції в Україні (EUIntp)», який почав свою роботу у вересні 2005 року. Крім цього курсу у проекті буде використано дистанційний курс «Практикум тьютора», який вже пройшов апробацію у проектах ПІР(У) та ІАТР. Аналогів цей курс в Україні та СНД не має. Фахівці лабораторії демонструють свої досягнення на конференціях, де не тільки виступають з доповідями, а й проводять майстер-класи, секції з питань дистанційного навчання (Херсон, Кривий Ріг, Вінниця, Мелітополь, Черкаси). З 2001 року було проведено шість літніх та зимових шкіл, у яких приймало участь понад 100 викладачів України, Молдови та Білорусі. Протягом тижня викладачі у цих школах отримують навички створення дистанційного курсу у середовищі «Веб-клас ХПІ». Проблемна лабораторія – постійний

учасник освітніх виставок, і біля стенду НТУ «ХПІ» завжди багато відвідувачів. Віртуальне навчальне середовище «Веб-клас ХПІ», яке використовують наші викладачі, створено у 2001 році талановитим програмістом та викладачем к. ф.-м. н. М.В. Савченком і постійно розвивається. На семінарі «Віртуальне навчальне середовище навчального закладу», який пройшов у нашому університеті 1–2 лютого 2006 року, воно було визначене як найбільш розвинене середовище серед розробок університетів України. Схвальні відгуки розробник середовища отримує від студентів та викладачів-розробників. Ці нароби покладені в основу нового віртуального навчального середовища «Агапа», яке зараз розробляють наш університет та АВ Консалтинг (Кривий Ріг). Вже висловили бажання приєднатися до цього проекту програмісти Криворізького технічного університету, Херсонського державного університету, Львівського інституту пожежної безпеки. Але це не означає, що лабораторія проводить дистанційне навчання тільки викладачів. З 2001 року полігоном опрацювання дистанційного навчання у очному навчальному процесі є кафедра технічної кріофізики. Розроблено 9 курсів для студентів I–V курсів. Вони дозволили відпрацювати модульно-рейтингову систему, що дозволяє викладачу гнучко керувати навчальним процесом. Студенти кафедри працюють з комп'ютерів, які встановлено у гуртожитку та на кафедрі. Дистанційні курси кафедри примушують студентів працювати систематично, самостійно, система тестування дозволяє їм перевіряти якість засвоєного матеріалу (в середньому студенти проходять один тест п'ять разів). Доопрацювання системи анкетування у середовищі «Веб-клас ХПІ» та методичні заходи, що розробив М.В. Савченко, дозволили підвищити якість навчання у такому складному предметі для непрограмістів, як програмування мовою Паскаль.

Кафедра (на жаль, тільки інженери) ведуть пошуки розширення дистанційного навчання на школярів. Зараз для школярів та вчителів шкіл пропонуються дистанційні курси з математики, фізики («Що ми знаємо про холод»), української та англійської мов, інформатики, основ Інтернет, психології.

В. Кухаренко, професор кафедри технічної кріофізики, зав. Проблемної лабораторії дистанційного навчання, к. т. н.